

WIKEL

3180 POLITIKAI NAPILAP

Munkahely: Kiadóhivatal és nyomda
Csepel-Kölcsvár, St. Baron
F. P. (Brassai-utca) 10.
Telefon: Szerkesztőség
Kiadóhivatal — 977
N. Sz. — 558
A szerkesztés kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
ezendő. Kéziratokat nem
adnak vissza.

Egy hónapra — 35
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5—
Eszékvárában
Egy hónapra — 35—
Egy szám — 1-50

1925 január 5 Hétfő

Csepel-Kölcsvár * VIII. évfolyam * 3. szám

5685. Tévét 9

A romboló propaganda

A siber mámore, a vérgőzöl megköltőgo-
sodott forradalmi önhittség lassanként dogmává
mervült a szovjet urai — minden hibaváló
próbálkozás után is — új és új kísérletet tet-
tek arra, hogy Európát is bolsevizálják. Ez a
dogma, mely pénst és farságot nem hímélve
egész Európát behálózta, sikert ugyan nem
hozott, de arra alkalmas volt, hogy egy csomó
ember vére a barrikádok izapjába meddőn
itatódjék. Ezerkilencszázötvennyolcban ez az
arannyal dopingolt dogma véreztetta el Liek-
necht és Luxemburg Réza híveit, ez involválta
a szerencsétlen emlékt magyar kommandó, ez
segítette uralomra Mussolini fascistát, Primo
de Riverát, ez hozta létre a balkáni antibolse-
vista blokk kapcsán a kommunisták üldözését
a betetőzésül most Radics parasztpártjának
bomlását, minthogy nyilvánvalóvá vált, hogy
Radics Moszkvával cimborált.

S mindez miért történt? Azért, hogy a
szent forradalmi dogma nevében és a szent
„felszabadulás“ éreiményeképpen egész Európá-
ban a jobboldali reakció kerüljön uralomra,
hogy Scheidemannék józsa, komoly szocializ-
musát Trupitzék és Hitlerék terrorja váltsa fel,
hogy Károlyi demokráciája után Magyarorszá-
g a teljes lerongyolódás és az ugynevezett fele-
lőtlen elemek átmeneti, de hegyetlen uralma
alá kerüljön a végül Angliában — Zimovjev ur
jóvoltából — Macdonald pacifizmusát újra
Kaldwinék imperializmusa váltsa fel.

Közben pedig benne, az iparilag teljesen el-
szállott Oroszországban egy csomó szociális jóvá-
tétel maradt el csak azért, mert Európa nyug-
ati szellemű, tehát a bolsevizálásra végered-
ményben alkalmatlan tömegek félrevezetésére
kellott a guruló arany. A „pacifista“ szovjet
egész nyugodt lelkiismerettel nézte el, hogy az
Európában a háború befejezése után felülkero-
sodott demokratikus szellem hogyan morzsoló-
dik fel a szovjetpropaganda munitásával joggal
hadakozó reakció csapásai alatt; a szociális vív-
mányok, a tömegek életstandardja mint pusztu-
lnak el a szovjetből támasztott zavar poszvá-
nyában, mielőtt a moszkvai megváltás egyre
jobban késik a végül teljesen elmarad.

Ha a megváltás el is maradt, viszont a re-
akció és a félelem annál lendületesebb gesztu-
sok társja ki a börtönök kapuit, hogy oda ne
csak a valóban zavarosan halászókat tessék elje-
ke, hanem mindazokat, akik neki nem tetsze-
nek: az evolucionális haladás híveit, a szo-
ciális igazság eljövételének józan hívőit is.

Legpregnánsabb bizonyossága ennek Radics
erefe. A Davidovics kormány direkt azzal a
célzattal és feladattal alakult meg, hogy Ra-
dics együttműködését a demokratikus, de nem
monarchiasellenes pártokkal biztosítsa. Davi-
dovicsék tarsolyában messzemenő engedelmények
voltak a horvátok javára s hogy ezek az en-
gedelmények nem valósulhattak meg, ennek ki-
sérőleg Radics volt az oka, aki Moszkvával
kelt, vagy bukott. Természetesen — bukott s
szerepét horvátjai részére megszerezte az el-
nyomatásnak és terrornak azt a mértékét,
amelyről azelőtt még álmodni sem mertek. A
szovjet végül is elérte, hogy a vele szemben
többé kevésbé passzív vagy jóindulata magat-
artású demokratikus pártok is nyílt frontot
csináltak, Herriot-val az élükön.

Ugy látszik, — bármily későn — a szovjet
végül is belátja tekihájja céltalanságát. Ere-
vall a harmadik internacionálé moszkvai kon-
gresszusán létezőt ama határozatot, hogy a
szovjet beavatást az európai propagandát. Ha
ez a hír igaz, — és reméljük, hogy igaz —
egy Oroszország nemcsak önmagának tesz nagy
zűvességet, hanem az európai demokráciának
is. Mert bármily paradoxkést hangzik, való-
 igaz, hogy a szovjetpropaganda kivonulásától

a szocialista erők megmozdítását lehet várni.
Ez azért, hogy miért. Azért, mert nyíltan fel-
vehetik a harcot a jobboldaliakkal, akik a de-
mokrátia erőt mindig a szovjet példájára hi-
vatkozva gáncolták el, mielőtt ok meguk
paktumot kötötték a zavarosan halászó szov-
jetterekkel.

Európa a maga haladását egy igazságosabb
világrend felé csak a nyugalmas fejlődés útján
teheti meg. Ez konzolidációjának is első fel-

tétele. De annak is, hogy Oroszország megá-
lássa gazdasági számításait az európai pia-
cokon. Az üzlet — üzlet s a szovjetnek be-
 kell látnia, hogy dogmái kedvéért nem ad-
hatja el életlehetőségét. Ha ezt belátja és rea-
lizálja, úgy saját portáján is hamarabb cainál-
hat rendet, mintha a nagy európai rendetlen-
ségben akarja megstíni azt a pecsenyét, melyre
az elvtársak oly régen fenik a fogukat!...
(s. l.)

Uj horvát köztársasági parasztpárt alakult

A disszidens Radics-pártiak akciója. Publikálták a Radics-párt feloszlásáról szóló végzést

(Belgrád, január 3. Az Uj Kelet tudósítójá
tól.) Megírta már az Uj Kelet, hogy a Pacis-
kormány elrendelte a Radics párt feloszlását.
A Radics párt feloszlásáról szóló dekrétumot
ma éjjel publikálták. A dekrétum megtiltja a
horvát parasztpárt bármilyen akcióját, előadá-
sok tartását, könyvek vagy lapok kiadását. A
rendelet ellen vétőket az állam védelméről
szóló törvény alapján szigorú büntetéssel, a
közszolgálatból való kizárással sújtják. A Ra-
dics-párt irattérét és levelezését szennel elko-
bozták és a párt vezetőit ellen büntügyi eljárást
indították.

A kormány a felcsúzó végzést szíval indo-
kolja, hogy a horvát parasztpárt lecsatlakozott
a moszkvai parasztpárt internacionáléhoz és így az
ellenével való cimborálásban vétke.

A felcsúzó végzést megelőzőleg a parasztpárt
azon tagjai, akik nem helyezték a párt
költségvetését, kiváltak a pártból és proklamál-
ták az új horvát köztársasági pártot. A disszi-
densenek számát kormányhírből harmadikára
becsülik, míg a Radics párt szerint mindössze hét
képviselő kilépéséről van szó. A kilépett kép-
viselők deklarációja a következőképpen hangzik:
— A horvát népképviselőlet 1924 augusztus

30-án befejezett tény elé állították a
horvát köztársaság parasztpárt képviselőit, ami-
kor bejelentették, hogy a párt belépett a
moszkvai parasztpárt internacionáléba. Mi ellene-
ztük a parasztpárt internacionáléba való belépést,
mert meg voltunk róla győződve, hogy az
egész horvát nép ellenzi. Az események ne-
künk sőtök igazat. Ez a fatális lépés keserű
csalódást okozott és úgy a belső, mint a
külföldön sok ellenséget szerzett a horvát
népnek.

— A horvát nép sorsa fölötti sötét szeg-
edelmektől eltekintve, elhatároztuk, hogy füg-
getlen Horvát Köztársasági Parasztpárt néven
új pártot alakítunk. A Horvát Köztársasági
Parasztpárt programját teljes egészében elfo-
gadjuk, de a leghatározottabban visszautasítjuk
a parasztpárt internacionáléhoz való csatlakozást,
mert semmiképp külföldi hatalomtól, legkevésbé
pedig a bolsevik kormánytól nem kérünk sem
erkölcsi, sem egyéb támogatást.

A disszidens parasztpárti képviselők elhatá-
rozták, hogy „Slobodni Seljak“ címmel lapot
indítanak.

A Radics párt lapjai leköznyilvánítják a
disszidensenek akciójáról.

Románia memoranduma a szövetségesek pénzügyi konferenciájához

A magyar és osztrák kölcsön mintájára kér Románia támogatást a jóvátételi bizottságtól

(Bucaresti-Bukarest, január 3. Az Uj Kelet
tudósítójától.) Hirt adott az Uj Kelet már ar-
ról, hogy Bratianu Vintila osztrákok elűtán
a Szimpon-expresszel Párisba utazott, ahol
részt fog venni a szövetségesek pénzügyminisz-
tereknek konferenciáján. Bratianu Vintila pá-
risi útját továbbjutólag rengeteg akadály előzte
meg. A konferenciára a kis államok nem kap-
tak formális meghívót és így eleinte kétségbe-
 volt Romániának a konferencián való részvétele.

A kisantant erőyes intervenciója az utolsó
perben sikerrel járt és a kis államok is meg-
kapták a formális meghívót. Bratianu Vintila
terjedelmes memorandumot vitt magával, amely
részletesen ismerteti Románia szerepét és hely-
zetét a jóvátételi problémában. Egyúttal meg-
állapítja a népszövetség, a nyugati államok és a
jóvátételi bizottság szerepét Románia helyreál-
lítása körül. Az emlékirat szerint a román
állam a pénzügyi terhek szabályozása után a
valuta stabilizálását kívánja megvalósítani és
ennek a valutának megfelelő értékre helyezésé-
 után Románia hitelét megszüllésíteni. E végett
kéri a népszövetség támogatását, amely meg-
könyvitse a hitelnyújtást olyan átlarcok ré-
szére, amelyeknek átmereti támogatására van
szükségük konzolidációjuk biztosítására.

Kéri Románia, hogy a nyugati államok
morális, vagy vérszózó, vagy költségvetési hitelt
nyújtsanak az országának. A népszövetség se-
gítségét nyújthat, mint Ausztrálával és Ma-

gyarországgal tette, azonban természetesen te-
kintésbe kell venni, hogy Románia akcióza-
badsága nem érinthető. A jóvátételi bizottság-
nak viszont végre meg kell állapítania a jóvá-
tételből az egyes államokat megillető részesé-
 dést, hogy mindegyik tudhasson, mit várjon. A
szövetséges államoknak azután külön szerződés-
 sel gondoskodniuk kell a kártérítés behajtá-
 sáról.

Az emlékirat szíval végződik, hogy a jóvá-
tételi bizottság lehetetlen helyzetet teremtett,
amikor a volt ellenséges államok helyreállítását
támogatta, míg az ugynevezett szövetségesekről
elfeledkezett.

A francia kormány javaslata az amerikai adósságok törlesztésére

Páris, jan. 3. Herriot miniszterelnök tegnap
átrujtotta az amerikai nagykövetnek a Clément
francia pénzügyminiszterrel együtt kidolgozott ter-
vet az Amerikával szemben fennálló adósságok
rendezésére. A fizetési tervet egy javaslatot tar-
talmaz arra, hogy Amerika Franciaországnak tis-
 évre moratóriumot adjon, mielőtt a Dawes-terv
szerint a német fizetések felgyarapozanak, a jelen-
leg Franciaországra nehezedő terhek pedig erőnten-
 nek. A részleteket Franciaország nyolcvan év alatt,
négy húszeves szakaszra tervezve, emelkedő rém-
letekben törlesztendő, félzárlékos kamattal melletti.

Chanuka-ünnepélyek Erdélyszerte

Chanuka alkalmával a zsidó ifjúság Erdélyszerte impozáns ünnepeket rendezett, melyek egy erkölcsi, mint anyagi tekintetben szép sikerrel jártak.

A sepsiszentgyörgyi Aviva chanuka-délutánja nagy siker mellett zajlott le. A műsoros teadélután válogatott műsorát nemcsak erkölcsi, hanem jelentékeny anyagi siker is koronázta. A műsor keretében nagy sikerrel lépett fel Szántó Jenő, a Fehér társulat kitűnő művésze, aki Patitól és Giszkalaytól adott elő verseket. Nem kisebb sikerrel adott elő Gaál Sándor sem. A műsor további számaiban dr. Kertész Salamon, Nemes Melán, Kupferstich Pál, Lusztig Jenő, Kertész Laci, Schwartz Károly, Schwartz Stefi, Gaál Sándor, Neumann Olga, Schwarz Piroška, Antos Béla Montag Lóci, Fodor Kató, Schwartz Isti, Gáspár Manci, Kupferstich Ius, Klein Ilonka, Rosenberg Feri, Frank Ági, Rosmann Gizi, Gaál Sándor tündek ki szavataikkal, zongora- és táncszámaikkal.

A szilágysomlyói „Aviva“ chanuka-estélye december 29-én zajlott le. Az ünnepeket Rosenberg Jolán csoportvezetőnő prologja nyitotta meg, melyen a közönség nagy tetszéssel fogadta. Utána Bröder Isti Liszt rapzódójának interpretálásával aratott nagy sikert. Az estély címlója a Rosenberg Jolán által betanított „Antiochus Epiphanes“ című chanuka-történet volt, melyben Schwartz Ági nagy-szerűen interpretálta az Epiphanes szerepét. Jók voltak Keller Kató, Herskovits Ibolyka, Ungár Sárika. Bájos volt Bród Kató. A „Hattyu halála“ című balletben Grünberger Lola tűnt ki. Szünet után Ehrenfeld Ius szavalt szepán. Az est követő vigjátékban Schwartz Annus, Krell Luci, Sámuel Irén, Bergi Sándor, Krell Sanyi és Klein Sanyi excelláltak. Gyémánt Margit román és magyar dalokat énekelt. Az ünnepélyt Milltzer Lajos mérnök zárta be meleg szavak kíséretében.

A nagyenyedi Aviva-Barisszia a múlt hó 24 én tartotta meg műsorral egybekötött teadélutányt nagy anyagi és erkölcsi sikerrel. Az estély kitűnően összeállított műsora a közönség teljes elismerését váltotta ki. A „Hatikvah“ elnevelése után Izrael Lipót K. K. L. biztos mondott szellemes prologust. Rosenbaum Vilmos „Sosanu“ héber dallal aratott sikert. Csellón Márton Pál kísérte. Ezután Gánád Nóra res risona lelkes beszédben avatta fel az enyedi Aviva kipróbált lányait. Csernichowshy „Chanuka est“ jét Benedek László szavalt nagy megértéssel. Jankovits Adolf jiddis dalokat énekelt. Majd a „Közgyűl a nögyelet“ című egyfelvonásos vigjáték következett, melynek szereplői Géárd Nóra, Goldstein Jozefa, Kirschner Magda, Benedek László, Fenichel Endre kifogástalanul megállták a helyüket. A darab betanításával Benedek Miklós lelkes cionista elvtársunk fáradozott. Márton Pál orosz zsidó népdalokat játszott hegedun, zongorán. Márton Béláné kísérte. Bialik: „A tanudista“ c. melodramája mely hatást váltott ki. A pompás műsort a Barisszia-induló zárta be, melyet az Aviva-Barisszia közös kara adott elő. Műsor után tánc volt. December 25 én iskolaiünnepélyt rendezett az Aviva Barisszia, melyen Fenichel Endre res risona tartott ünnepi beszédet. Schönfeld Ábrahám nagyenyedi kerületi főrabbi magas nívójú beszédben hívta fel az ifjúságot a zsidó nemzeti öntudat ápolására.

A brassói Aviva és Barisszia december 27 én irodalmi nívójú chanuka-estélyt rendezett a neológ hitközség tanácstermében, kis számu, de előkelő közönség jelenlétében. Héber és magyar nyelvű megnyitóbeszédet mondott Weisz Vilmos cair. Sugár Bözke Aviva egy Giszkalay-verseket szavalt hatásosan. Sugár László res risona az est ünnepi beszédét tartotta és értékes chanuka-méltatást nyújtott. Méth Ferenc adon sknális novelláját olvasta fel. A jóvaredmet a Keren K. jemet javára fordították.

A zsidói Avivák chanuka-estélye december 28-án zajlott le nagy sikerrel. Dr. Lévi L. a Makkabeusi harcokról szóló prologját dr. Seidler Miksáné unő adta elő hatásosan. Három egyfelvonásos darabban Bortély Lili művésznő, Mayer Jenő, Wertheimer Bella, Palkovits Mariska, Beck Piri,

Friedmann Nándor, Jakab Dóó, Csavar Iura és Goldfarb N. játszottak nagy rutinnal. Ábrahám Manci, Palkovits Mariska, Wertheimer Bella, Bernát R. zsi, Beck Piri és Salamon Nelli szép keleti táncot lejtek. Szavataikkal Wertheimer Bella, Ábrahám Manci, Wertheimer Róssita és Komornik Bella tündek ki. A conferanszió szerepét Kardos Piri látta el igen szellemesen. A szilagi rendezés munkálalait Mindszent Sándor végezte. A rendezésért Grün Róssikát illeti dícséret. Az estélyt reggelig tartó tánc követte.

A szászrégeni Barisszia f. hó 20-án rendezte meg kulturstélyét. A városi szálloda nagytermét zsúfolásig töltötte meg a közönség és lelkesen ünnepelte a Barissziát, amely az eddigi sablonos vidéki műsoroktól eltérőleg egy „Jidde der Blinder“ címen előadott 4 felvonásos szargon népszínművel lépett a nyilvánosság elé. A darabot Hauptmann Antónia, Steia Gizi, Klein Fanny és Zsani, Szabó József, Frank Emil, Klein Simon, Frankel Iura, Löwenstein József, Stein Elemér és Rottmann Gidó vitték sikerre. Az előadást a közönség mindvégig érdeklődéssel és tetszéssel kísérte, több jelenetet megisméltetett. A fényesen sikerült estélyt jól megrendezett bankett követte, amely fényes hangulatban a reggeli órákban ért véget. A tiszta jóvaredem az Aviva-Barisszia-kultúrát gazdagította. A stilszerű rendezés Szabó József rosi-on érdeme. A darabhoz a zenét a ismert szászregeni zsidó zeneszerző Menachem Rosenberg írta.

A dési nögyelet ifjúsági csoportja a chanuka alkalmával játszó-délután rendezett, melyen a vendégek cukorkát, diót és almát osztottak ki. Az ünnepelemek tetszetős műsora is volt. Elgyik agilis tag: Nő Margit saját lakásán is sikerült műsor-estélyt rendezett, melyen Ábrahám S., Dux E., Eefánt I., Farkas L., Majer I., Sarányi E. és Rosenthal B. tagok szerepeltek. A műsoros estély jóvaredme 900 lej volt.

A gyalafehérvári zsidó iskola tanítói kara sikerült chanuka gyermekünnepélyt rendezett a zsidó iskola tantermében. Az ünnepelemek a város közönsége felekezeti külöbbség nélkül megjelent. A chanuka-gyertya maggyujtása után „Hansrot Helalu“ és „Mosuz cur“ elnevelése után Weinstock Daniel hitoktató ismertette a chanuka-ünnepet. A Makkabeusok hőstetteiről beszélt és rámutatott arra, hogy a Makkabeusok a vallásért és a függetlenségért vívott harcakkal örökre barésteék nevüket a történelemba. Fuchs Nándor hitközségi elnök tartott beszédet, majd dr. Mendel Jakab iskolaszéki elnök fejeste ki köszönetét a tanári karnak a megrendezett ünnepeért. Dr. Deutch Mór örömmel állapította meg, hogy a tanítói kar felekezeti külöbbség nélkül vállaltva küzd, hogy az iskolát minél nívósabbá tegye. Az ünnepelemek nagy szép erkölcsi és anyagi sikerrel zárult, a Hatikva elnevelésével ért véget. A rendezésben Weinstock hitoktató és Gaál Béla igazgató-tanító végeztek elismerésre méltó munkát. Az ünnepelemek jóvaredmet egy zsidó könyvtár felállítására fordítják.

Véres verekedések a francia kamarában

Renaud szocialista képviselőnek kiverték a fogát

(Páris, 1924. december 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A francia kamarában ma felütést keltő eset történt. Éppen az amnestiátörvény harmadik olvasása volt napirenden, amikor Berthou kommunista a vita elhalasztását követelte mindaddig, amíg hivatalosan meg nem állapítják, hogy hány táboron és más magasbrendű katonatiszt ellen iadtak eljárás azért, mert katonákat sommásan halálra ítélték, vagy mert offenzívákat büntös könnyelműséggel sikertelenséggel vezettek.

Berthou hosszas beszédét a jobboldal lármás közbekezdéseivel akarta megakasztani, mire Renaud szocialista képviselő hirtelen fölgrott és magasztartott ököllal odarohant a jobboldaliak padsora felé és egy közbekezdő képviselőre is akart csapni.

Mielőtt azonban elérhette volna képviselőiársát, Baianant képviselő ököllal Renaud arcába sújtott. A szocialista képviselőt elborította a vér és a teremszolgá karján el kellett hígynia a tanácskozás színterét. A képviselőnek egy fogát is kitértte az ökölcsapás. Az eset óriási konsternációt okozott a parlamentben, amelynek alelnöke előyeesen tiltakozott az ilyenfajta erőszakoskodások ellen.

Ezután ismét folytatták a törvény olvasását, amit általában az elj fogadtak. A kommunisták elhalasztó javaslatát az igazságtizymiszter intervenciójára visszavonták, mire a kamara megkezdte a törvény általános része fölötti vitát, amit a vita befejezése után 343 szavattal 136 ellenében elfogadtak.

Szovjetoroszország megszünteti külföldi propagandáját

Gyökeres revízió alá kerül a III. internacionálé taktikája és programja

(Bucaresti Bukarest, január 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Cuvantul“ című lap, amelynek diplomáciai és külpolitikai értesítései a legmegbízhatóbbak, konstantinápolyi forrásból szenzációs értesítéseket közöl a harmadik internacionálé Moszkvában tartott legutóbbi rendkívüli üléséről, amelyben elhatározták, hogy a harmadik internacionálé gyökeresen megváltoztatja eddigi taktikáját és programját és a külföldön végzett propagandáját teljesen megszünteti. A „Cuvantul“ tudósítását itt adjuk:

A III. Internacionálé végrehajtóbizottsága Moszkvában rendkívüli ülésre állt össze, hogy a külföldi államok szovjst propaganda elleni intézkedéseivel foglalkozzék. Az ülésen, amelyen Zinovjev elnökölt, Rikov, Cicserin, Szedlov, Bucharin és Kallinin népbiztosok vettek részt.

Zinovjev mindenekelőtt felolvasta a külföldi szovjestszövetségek jelentéseit, amelyek rámutatnak arra az ellenzéges atmoszférára, ami Európában a III. Internacionáléval szemben uralkodik és ismertetik azokat a szerződéseket, amelyek a balkán államok között egy egységes antibolszevista blok létrehozására érdeklésben létezők.

A jelentések felolvasása után Bucharin rámutatott arra, hogy a III. Internacionálénak az a törekvése, hogy egyes külföldi államok-

ban forradalmat szítson, nemcsak hogy tökéletesen megghusult, de erősen szovjetellenes áramlatokat termelt ki minden országban.

Bucharin ezután hangúlyozta annak fontosságát, hogy a harmadik internacionálé szüntesse be a külföldi propagandát a szovjetelek pedig tegyenek bizonyos koncepciókat különböző Franciaországok és vállalkoznak formálisan garanciát arra, hogy a jövőben nem fognak beavatkozni más államok befolyásába.

— Először — mondta Bucharin — gyökeresen revízió alá kell venni a jelenlegi harez taktikát és a kommunista programot.

Zinovjev kísérletet tett arra, hogy ellenkező véleményét kifejtse, de Cicseria főszerkesztője és kijelentette, hogy a szovjetnek minden diplomáciát és politikai számítást keresztáthuzta a harmadik internacionálé magatartása miatti ellenséges hangulat.

A gyűlés végül is elhatározta, hogy egy ötvenfőt tagból álló bizottságot állít fel, amely revízió alá fogja venni a kommunista párt programját és a szovjetelemek a külföldi államokkal szemben tanusítandó magatartását. Ebben a bizottságban, amely Kremiben fog székelni, többek között Kallinin, Szirnov, Kizolov, Milutin, Zimakov, Bogulicski, Jeaukidze és Zinovjev népbiztosok foglalnak helyet.

A női divat legszebb anyagai
lasztékban. — Elsőrendű anyagok. Szolid árak!

Grünwald és Steiner
női divat különlegességek áruháza.
~ Cluj, Piața Unirii No 12. ~

Dagad a Preussische Staatsbank botránya

A reakciók politikailag is hihasználják a panamát

(Berlin, január 3. Az Uj Kelet tudósítójától) A Preussische Staatsbank körüli botrány mind nagyobb hullámokat vet. A panamában nem csak Kutisker részess, hanem jóval nagyobb összegekkel Jakob Michsel is, aki negyven millió aranyárkát vett fel a banktól, továbbá a Barmat testvérek, akiknek vállalatát ötven millió aranyárkával vannak érdekelve a botrányos ügyben. A kölcsönök elme lebonyolítását Rehe, a Preussische Staatsbank igazgatója eszközölte, a rendőrség a tegnapi napon letartóztatott. Letartóztatásban van ezenfelül Helvig államtanácsos is, aki állást vállalt a Barmat cégnél és ígéretet kapott nagyobb összegre abban az esetben, ha a kölcsönöket könnyű módon megszerezni a Staatsbanktól.

Ugyanakkor tegnap tartóztatták le a Barmat-fivérek is, akik Ludzsból származtak Berlinbe. Még a háborúban vándoroltak ki Oroszországból rengeteg pénzzel Hollandiába, ahol hatalmas élelmiszerekkel foglalkozó export és import vállalatokat léptettek életbe. A cég főnöke később az üzlet székhelyét áthozta Berlinbe, ahol azonban az utóbbi időben nagy üzleti és tévedésvesztései voltak. Újabb spekulációk és aggasztás teljesen felemésztették az üzleti tőkét és a válságos helyzetből csak úgy tudott menekülni, hogy fedezetnélküli kölcsönöket szerzett.

Közben a legidősebb Barmat, hogy zliált anyagi viszonyait lepiszeze, feltűnő fényűzést fejtett ki és fejedelmi esélyeket adott a Winesse egyik szigetén lévő városi kastélyában. A rendőrség itt tartóztatta le a Barmat-testvéreket. Hozz rendőrség szállott ki a szigetre, miután a tavon állami vízi járulékok cirkáltak. Azsl számítotak ugyanis, hogy a Barmat-fivérek megvesseve a bajt, motorosonakjukon megszöknek. Ez a feltétele azonban hábavaiónak bizonyult, mert a letartóztatás minden incidens nélkül, minn folyt le. A letartóztatott fivérek összes bankjaiban és vállalatiban a hatóságok házkutatást tartottak és lefoglalták az üzleti körveket és a feltalát okiratokat. A Barmat-fivérek elme különösen a német nemzetipártiak és a völköcök indítottak erős kampányt, mint-hogy a cég tagjai mint elgátlanságúak és szeszokottatásban állottak munkásokat fogv szelési szabályokkal és ezen át szocializmusokra vezető politikuskokkal is. A Barmat-fivérek üzleti érdekköréhez tartozott egy legutóbb megvásárolt papírgyár, egy műselyemszövőgyár és több gépgyári vállalkozás. Később megvásárolták a Deutsche Mercurbankot és az év júniusában magukhoz váltották a porosz Jelzálogbank részvényeinek többségét.

Mint-hogy a bíróság letiltotta a Barmat koncentrához tartozó bankok pénzkészletét, a pénzintézetekhez tartozó ipari vállalatok nem tudták munkásikat kifizetni, amiből nagy zavarok állottak elő. Abban az esetben, ha az üzemek szűnetelének, tízenyolcezer munkás és tisztviselő elvesztené kenyerét. A Barmat-fivérek jogvédője javaslatot tett arra, hogy a Barmat-fivérek érdekkörbe tartozó gyárak és üzemek helyettesítésé állam felügyelet alá mindaddig, amíg ítéletet nem hoznak a Barmat fivérek ügyében és ezzel mentessék meg az ipari vállalatokat a tönkremenéstől.

— Önálló jegybankot állítanak föl Csehszlovákiában. Prágából jelentik: A pénzügy-minister mostanságban tette közzé a kormány jövő évi pénzügyi programját. A program általános részében kifejti, hogy a korona stabilizálása által szerzett szilárd alapot továbbra is biztosítani kívánja. A közvárság valutáris politikájának abban kell kieszenesodnia, hogy az állam önálló jegybankot állít fel és bevezeti az aranyvalutát. A törv megvalósítása a gazdasági és politikai viszonyoktól függ. A csehszlovák kormány folytatni fogja a Jugoszláviával és Lengyelországgal megkezdett tárgyalásokat és Romániával is pénzügyi tárgyalásokba kezd.

A Sasz Chevra t. tagjait meghívja folyó hó 4 én d. u. 8 órakor tartandó választási közgyűlésre.

Fegyverkeznek az olasz fascista milicia

Róma, január 3. Az ellenzéki pártok iródtában és a diszidents fascisták lakásán házkutatásokat rendelt el a kormány, hogy a hivatalos személyeket kompromittáló okmányokat elköbözdzék. A időszak pánik enyhült, mert a kormány interventált és megakadályozta a lira további esését.

A viákról érkezett hírek szerint a fascisták fegyverkeznek és a miliciát koncentrálják Valdozinünk tartják, hogy az egész országban proximálják az ostromállapotot.

A kormány betiltotta a „Popolo D' Giornale”, „Popolo D' Italia”, „Voce Repubblicano” és „Mondo” című ellenzéki lapokat.

Csernoch hercegprimás megbélyegzi az antiszemitizmust

„Aki antiszemita zavargásokat okoz, nemcsak haszontalan gonosz ember, hanem rossz keresztény is”

(Bécs, január 3. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A „Neue Wiener Journal” munkatársa újv alkalmával felkereste Csernoch hercegprimást szerzetoni rezidenciájában és több aktuális kérdésre vonatkozólag nyilatkozatot kért tőle. E nyilatkozatok során a hercegprimás tiltakozott az ellen, mintha a Magyarországon felbukaró antiszemita mozgalom mögött a katolikus klérus állana.

Az interjú idevonatkozó része így hangzik: — Ha nem akarunk elmerülni, akkor igyekeznünk kell a szomszédos államokkal vendégszerető viszonyba lépni és munkálcsoportnak kell régi kultúránk helyreállítása körül. Az összes tulajdonságoknál és kilengéseknek véget kell vetnünk, el kell jönnie a szorgalmas és erayszeden munka keresztény botránypernek nélkül, a fajok és felekezetek üldözése nélkül, minden felszemet jogainak érintetlenségével, annak a régi jó értelemben vett liberálisnak a jegyében, amely mindig is előnyös tulajdonsága volt a magyar népek és amely a háboru előtti években Magyarországon számára Európa legliberálisabb és legtoleránsabb államának hírére szerzte. Ebben a tekintetben én magam, mint a magyar katolikus egyház feje, jó példával elől járok.

— Én nem ismerem ember és ember között különbséget. Budapest fővárosához szoros barátság fűz és nagyra becsülöm azt a homoly

tudó férfint. Én csak szerint osztályozom az embereket, hogy tisztességesek e, vagy tisztességtelenek. Nem igaz, hogy az antiszemita zavargások mögött, amelyek az utóbbi időben Magyarországon — legnagyobb fájdalomra — ismét jelentek, a katolikus egyház állna. Nagyon vigyázok, nagyon gondoskodom arról, hogy a magyar klérust visszatartam ezektől az üldözésektől, sőt megkövetelem a papságtól hogy a leghatározottabban adjanak visszatetszéseknek kifejezést, ha ilyen jelenségekkel találkoznak.

— Ismétlen hangsúlyozom, amit már annyiszor mondtam: A keresztényiség legfőbb kötelessége az emberiséget: tekintet nélkül a vallásra, a fajra és az osztályhelyzetre. Aki antiszemita zavargásokat okoz, nemcsak haszontalan gonosz ember, hanem rossz keresztény is, mert megvessegi a kereszténység legszentebb kötelességét, a felebaráti szeretet parancsát. Hiába titk a melléket az utóbbi idők antiszemita-botrányosnálki, hogy otelekedettiket keresztény meggyőződésben követték el. Innen mondom nekik, a keresztényeknek ezen szerető várából, amelyek csúcán állók, hogy semmitrevaló fiók és nemcsak hogy nem keresztények, de még csak nem is emberek. Legelőbb is az én szememben nem azok!

A hercegprimás ezután a magyar államformáról nyilatkozott és kifejtette legitimitás álláspontját.

Purifikáló csoport alakult a liberális pártban

Bukarest január 3. Az „Adeverul” jelentése szerint a kormánypart kebelében egy csoport alakult, amely a parlament megnyitása után purifikációt akar a pártban keresztülvinni. A csoport, amely az „intranszigenek f. akciója” nevet veszi fel, többek között Tatarescu, Banu, Horia Furtana, Valjean és Pilat ismert liberális vezeték vezetése alatt áll.

Hitelezési csalás miatt letartóztattak egy kolozsvári kereskedőt

Tóth István kétezer fiktív dollárja. Egy rosszul sikerült amerikai üzlet epilógusa

(Cluj-Kolozsvár, jan. 3. Az Uj Kelet tudósítójától) Tegnap délelőtt az Erdélyi Bank ügyvedje utján feljelentést tett a kolozsvári rendőrség Tóth István kolozsvári kereskedő ellen, a Lőrincz és Tóth-cég birtagja ellet, aki a banktól kétszázezer lejt kitevő összeget vett fel és az összeget mind a mai napig nem fizette meg. A bank bünyvádi feljelentésében a következőket mondotta el:

Ez év május 31-én Tóth István megjelent az Erdélyi Bankban, ahol dr. Lendvay és Domokos bankigazgatók előtt, valamint Galiser devizár jelenlétében kétezer dollárt kintált a banknak eladására. Tóth István elmondotta, hogy a dollárt napiáron akarja a banknak eladni, de az effektív pénz még nem tudja szállítani, mert cégtársa jelenleg Newyorkban tartózkodik, s hová három és félmillió értékű kalotaszegi varrottat szállítottak ki eladás végett és így a pénzt csak néhány nappal később tudná a bank rendelkezésére bocsátani. A bank megállapodott Tóth Istvánnal, hogy a kétezer dollárt a napiáron, vagyis késztástis lejárt megvessegi és előlegképen kétszázezer lejt utalt ki Tóth Istvánnak, aki ugyanekkor egy kötelezvényt írt alá, amely szerint kötelezi magát, hogy negyven nap eltelte után a kétszáz dollárt az Erdélyi Bank javára Kis Emil newyorki bankházába be fogja fizetni és mintán Newyorkból a befizetésről szóló értesítés megérkezik, a bank kifizeti a kétszáz-huszszáz lejt is.

tett elaget kötelezettségének. Az Erdélyi Bank felszólítására Tóth kijelentette, hogy társa valószínűleg befizette már az összeget, csak az értesítés nem érkezett még meg. Julius 31-én Lőrincz megszerezett Ameriából, de az üzletet nem tudta lebonyolítani, mert nem sikerült az árut eladnia. Az Erdélyi Bank felszólítására a Lőrincz és Tóth-cég elismerte a kétszázezer lejt felvételeit, de haladékat kérték a banktól, hogy az összeget csak későbbben fizessék ki. A bank a cégnek megadta a haladékat. Augustus közepén a Lőrincz és Tóth-cég dr. Ausch Jenő kolozsvári ügyvéd utján fizetési moratóriumot kért. Az összes adósságainak a fizetését a beadott kérésük alapján december 31-én kezdenék meg. December 31-én a moratórium lejárt, de a Lőrincz és Tóth-cég nem tudta eleget tenni fizetési kötelezettségének és ezért a kolozsvári törvényszéknél, amint az Uj Kelet is jelentette, fizetési kötelezettségét jelentett be. A cég mellékelte a hitelezők névsorát is, de ezen névsorból állítólag az Erdélyi Bank kétszáz-ezer lejes követelés hiányzott.

A bank feljelentése alapján a rendőrség az ügyben megindította a vizsgálatot. A vizsgálat folyamán kihallgatták Tóth Istvánt, aki beismerte, hogy a banknak fiktív dollárokat adott el és felvette a kétszázezer lejt, amely összeget mind a mai napig nem fizette meg. A rendőrség a bünyvádi feljelentés alapján beigazoltnak látta a csalást és Tóth Istvánt letartóztatta, akit még a tegnap délután folyamán át is adtak az ügyészségnek.

A negyven nap eltelt, de Tóth István nem

rtja a ohanaka
t, melyen a vő-
stottak ki. Az
volt. Egyik agilis
sikerült műsor-
m S., Dux E.,
Sarányi E. és
A műsoros estély

arában

képviselőtársát,
d arcábí szított.
otta a vér és a
gyónia a tudás-
egy fogát is ki-
hási konsternációt
kialakító erőnye-
akoskodások ellen.
rvány olvasását,
k.

ülföldi

programja

ak hogy tökéle-
a szovjetellenes
országban.
ta annak fon-
nacionálé szia-
a szovjetek
ezőket különö-
anak formálisan
nem fognak
gyeibe.
ucharin — győ-
jelenlegi hazei
ramot.
hogy ellen-
sioseria főbe-
y a szovjetnek
számítását ke-
onálé magatar-

ta, hogy egy
állít fel, amely
amucsiata párt
külföldi ala-
gatartását. E-
iben fog szó-
rnov, Kizelov,
Jeanukidze és
helyet.

iner
uháza.
12.

Gyermekét, hogy meg ne fázzék, saját lakásán, speciális lámpájával, val lefőnyképezni, kartonnyi nagytáblákat olcsón vállal **Gárdy Imre,** Str. Saguna 20. (v. Bartha Miklós u.) Cluj. — Telefon 7-28.

Beszélgetés Jorgával a premier forró perceiben

Az európai hírű tudós és politikus a riváldák fényében

(Cluj Kolozsvár, január 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mar az az előadás megkezdése előtt könnyű izgalom futott keresztül a nézőtérben. A kolozsvári Magyar Színház publikuma csak meggyitkán jut hozzá ahhoz az eseményhez, hogy a premier lássa izgalomban szentül szemben lássa az est hőst: a szerzőt. A vasszüneti méltóságosan gördül felel, amikor a jobboldali emeleti páholyok együttesen megjelenik Jorga Miklós markáns feje, akinek „párpárú fiura” című darabját mutatja be a Magyar Színház.

A látócsók a páholyra merednek, minden szem a szerzőt kémleli, majd sorsra hull a nézőér, a függöny felegördül és a színpadon a színészek tehetségük legjavával interpretálják Jorga szavait. A felvonás végén önkénytelen tapiba tör ki a tetszés és a szerző a hosszú szüneti nem akaró óvató hallatára a függöny elé lép.

A komoly és európai hírű tudós és politikus, aki a parlamenti sikerek egész özönyt aratta le már életében, olyan elfogódott és kedvesen félszeg a riváldák fényében, mint egy kezdő író, aki életének első komoly sikerét éli meg. Nagy és impozáns fekete szafája joviális arcot övez körül, hosszú fekete szalonnakabátja komoly tanári megjelenés: garancija, de az a mozdulat, ahogyan fekete prímus kussmáját a kebléhez szorítja, elárulja benne a lámpalás szerzőt.

Két felvonás szünetjében kerestük fel Jorga Miklóst, akinek egész udvara van a város román előkelőségeiből. De Jorga ezúttal nem a mellette álló Vajda Sandorral, hanem Sándor Józseffel és a darab tehetséges fordítójával, dr. Bitay Árpáddal beszélget a román és magyar kultúrközlekedés problémáiról. Az előadás-nyitó hatása alatt annyira derűvel beszélt kultúrszólásokról, hogy kár lett volna ezt a vidám hár-

monát politikai kérdésekkel megzavarni. — Mik az impressziói az előadásról? — kérdeztük.

— Igazán nagyon boldog vagyok, nem találok szavakat elragadtatásom kifejezésére. Amit a kolozsvári Magyar színház színészei produkáltak, szívesen felidéztem minden várakozásomat. Soha sehol sem láttam darabomat ilyen töretlen előadásban. Már a főpróbán láttam, milyen kivételes gondtal készül a színház darabom előadására, a ma esti előadással pedig sehogyan tudok bescsülni.

— Van-e valamilyen pozitív programja a kultúrközlekedés megteremtése érdekében?

— Ó igen, jól tudom, hogy ez az a tényszerű és tennivaló. Most nem akarok részletes programot adni. Egyelőre meghívtam Janovics igazgatót, jöjjön el Bukarestbe és ott az én irányításom alatt működő Teatrul Populárból tartson előadást. A termet ingyen adom át és gondosodom a társulat ingyenes odautazásáról is. Ezeknek az előadásoknak nagy jelentőséget tulajdonítok, hiszen tudomásom szerint Bukarestben több mint harmincezer magyar ember él. Beszélgetés közben dr. Bitay Árpáddal fordult Jorga.

— Jó volna, ha Ön lefordítana néhány magyar darabot románra. Én gondoskodnék ezeknek a daraboknak a Bukarestben való játszásáról Szeretném azt is, ha a magyar irodalom történetét a román közönség számára román nyelven összeállítaná.

Hosszú beszélgetés Jorga hajlandó politikai véleményét is elmondani. Orsz. és józsa logikával fejtegeti a kisebbségi iskolák kérdésében vallott álláspontját, amikor minden nezz elül, a nézőtérben újra felgördül a függöny és Jorga már nem politikus, meglát az est ünnepeit szerzője, aki lélegzetszűzfőjéig figyel fel a színpadra.

Balfour lord elmondja, hogyan lett cionistává

Weismann dr. volt hatással Balfour cionista orientálódására

(London, január 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az északangliai constanta szervezők december hó második felében tisztelegő küldöttséggel keresték fel Balfour lordot, aki a Balfour deklaráció révén a Zsidó Nemzeti Otthon megvalósítását köze számítható. A cionista küldöttség szócsoka Profetsky dr. volt.

Lord Balfour a küldöttségnek adott válaszában kifejtette, hogy ő már régóta híve a cionizmusnak. Legelőször akkor kezdett érdeklődni a mozgalom iránt, amikor husz évtizeddel ezelőtt — ő akkor állami szolgálatban volt — előterjesztés készült arról, hogy az afrikai kominens bizonyos részeit, amelyek annak idején relative lakatlanok voltak, engedjék át lakóhelyül a zsidó népnek.

— Ezt az eszmét, — folytatta Balfour lord — amelynek legteljesebb propagátora Joe Chamberlain, a mai külügyminiszter apja volt, én magam is támogattam annál is inkább, mert akkoriban realizálhatónak tartottam a gondolatot. De régi barátommal, dr. Weismannal folytatott beszélgetéseim során arról győződtem meg, hogy a zsidó ideálkat máshol, mint a zsidók történelmi országában megvalósítani lehetetlen.

— Rájöttem arra, hogy Palesztina a zsidók történelmi hazája, hogy anyajával, legszelebb emlékeivel és sóvárgó reményeivel annyira össze van forró, hogy csak a hatalmas experimantum lenne, ha azt a gondolatot valószínűsítanék meg, amelyre eleinte gondoltam.

— Ugy tudom, hogy egy nagyon előkelő és gazdag zsidó (br. Hirsch Mór) Argentínában próbálkozott ilyenemű telepítéssel. Nem tudom sikerült-e neki ez a terv, de én a Weismannal való beszélgetésem óta cionista vagyok.

— Amikor háborús híreink azt mutatták, hogy Palesztina soha az antant hatalmak kezébe lesz adva, akkor csak természetesen, hogy nem akartam azok mögött maradni, akik ezt az országot zsidó otthonnak akarták látni.

— A Balfour-deklaráció — ha nem is tö-

kéletesen — ennek az óhajlásomnak a megtestesülése. Én magam — nem azért, mert a nevemet viseli, de sokkal fontosabb indokokból — há marad a Balfour-deklarációhoz. És azt hiszem, hogy nincsen komoly párt, sem tekintélyes nemzet, amely ennek a politikának megvalósítását kívánja. Mindaddig, míg az események rá nem ráfordulnak elgondolásunkra. Amennyire én — bár pontos adatok nem állnak rendelkezésemre — meg bírom ítélni a jelenlegi helyzetet, ez a nehéz és merész kísérlet eddig sikerültnek mondható.

— Akik most Palesztinába utaznak — és remélem rövidesen én is megtekinthetem az országot — arról értesítenek, hogy a mozgalomnak vannak ugyan kezdési nehézségei, de ezeket a nehézségeket lassanként le fogja győzni. A hírlások olyanok, hogy a nagy eszű radikális vállalkozás a legelső reményekre jogosítja azokat, akik ma is, teljes lelkeséggel részt vesznek benne.

— Sokan vannak akik azt hiszik, hogy a cionizmus néhány zsidó idealista produktuma, akiket egy-két zsidó multimilliomos támogat. Ennél nagyobb tévedés nincsen. Remélem, hogy vannak zsidó multimilliomosok, akik a mozgalmat támogatják. De a mozgalom valódi támogatása nem a gazdag zsidóktól ered. A cionizmus éppen a szegény zsidók ideálja: hiszen ebben van minden reményességük. Azt hiszem, hogy a nehézségeket az európai és amerikai zsidók nagylelkűsége és jószívűsége, valamint a palesztinai zsidók energiája, ügyessége és befolyásolása le fogja tudni győzni.

— Ha a zsidóság egysége elpusztalna, ha a palesztinai zsidók hűtlenné válnának feladatokhoz, ha a Palesztinán kívüli lakó zsidók szűk keblűvé válnának, akkor a vállalkozás tényleg nem sikerülne.

— Én azonban nem hiszem azt, hogy ettől tartani lehetne. Ellenkezőleg, abban bírom, hogy azok, akik ma még ellenvegei ennek a mozgalomnak, meg kell változtassák véleményüket és el kell ismerjék azt az elszántsá-

tsátsá történelmi kötelességet, amely a zsidóság és Palesztina között fennáll. Azt hiszem, hogy legelőszörban a kereszténységnek kellene ezt a tényt elismernie.

— Tolvaj gyárosné. Bécsből jelentik: Még a múlt év áprilisában a bécsi rendőrség átiratot kapott Zúricból és Bernből, amelyben az ottani közbiztonsági hatóságok arról értesítették, hogy Svájc nagyobb városában egy negyvenkét-negyvenöt év körüli hölgy bejárja a régió kereskedéseket, ahol miniatűrök után érdeklődik. A hölgy ritkán vásárolt valamit, azonban távozása után rendszerint néhány darab elitűnést konstatáltak a kereskedők. A hölgy személyleírása rövid haj, sörmenekabát asztrachán gallérral és szőrmével szegélyezett cipő. Jobb kezén egy értékes briliánsgyűrűt hordott. A rendőrség megállapította, hogy a hölgyet, aki magát grófnőnek szólította, Meixner Mária-nak hívják és Bécsből származik. A rendőrség vizsgálomta, hogy a Breendorferstrasse 9. szám alatt lakik egy Meixner Mária nevű hölgy, özvegy egy gyárosnak és kereskedelmi tanácsosnak. A rendőrség felhívta Meixnernének, aki beismerie, hogy ismételtelen Svájcban tartózkodott leánya látogatására. Beismerte hogy foglalkozik régi műtárgyakkal, azonban nem üzletszerűen, hanem kedvtelésből. A rendőrség, mint osztrák honos, nem szolgáltatja ki a gyárosné a svájci hatóságoknak. Néhány nap múlva a sűrű rendőrség levelet kapott, amelyhez mellékelve volt a vasúti ruhátár egy óvadulaja. A levélről arra kéri a rendőrséget, váltsa ki ezt a pod yást, amelyben benne vannak az ellopott miniatűrök. „Nem akarek — mondja a levélíró — ártatlan embereket bekeverni ügyembe.” A gépirásos levél nem volt aláírva. A svájci rendőrség ezt a levelet is átküldte Bécsbe, ahol most már alaposan kutakodnak Meixnerné viselt dolgai után. Kiderült, hogy már 1911-ben bele volt keverve egy lopási ügybe. A háskutatás eredményre is vezetett, amennyiben Meixnerné nővérénél elrajta értékes régiséggyűjteményt találtak. Megállapították, hogy 1923 decemberében lopta őket Meixnerné Bernben. A rendőrség a tolvaj uriaszonyt letartóztatta.

— Megkezdődött a szövetkezetek országos kongresszusa. Bukarestből jelentik: Ma délelőtt kezdődött a szövetkezetek országos kongresszusa a királyi Csarulescu, Daco, Marzeou, Lep datu és Ciprianu miniszterek, valamint számos előkelőség jelenlétében. A kongresszust Ferdinánd király nyitotta meg, majd Chiulescu munkaügyi miniszter beszélt a szövetkezetek fontosságáról. Daco külügyminiszter szólalt fel, aki 20 évvel ezelőtt első igazgatója volt a központi hitelszövetkezetnek. Rámutatott a szövetkezeti eszmé terjedésére annyi idő alatt, majd kijelentette, hogy a kormány elhatározta a szövetkezeti mozgalom erőteljes támogatását.

Nagy karácsonyi nőkaip vásár.
Csak dec. 31-ig fűckalapok 275 lej. Cilinder és törsony kalapok 390 lejtől az

"IDEAL"

atalapzateiben, Cluj, Calea Regela Ferdinánd 8. szám. Golyu-druhaizat szemben.

SUCHARD
KAKAO
FELÜLMULHATATLAN

HASZNALJON
CSAK
"DURA"
ELEMÉKET!

Az Uj Kelet napila...
Szorkeztik...
Falelis szerb...
Az Uj Kelet...
Jelölés

Vasár
5685
1925 j...
Hé
5685
1925 j...

igazságok
Marx és La...
igazságok
hirdetője, e...
litikai cion...
szava hatá...
késő időre
„Rom and...
nek, amelyb...
le a mai pe...
al példét.
szóval köv...
zsidó nemz...
nem valami...
alopján.
tízmasa dik...
verbeli szoc...
emberiség u...
és általános...
len kiegész...
ajjéppelt P...
végső és tö...
a forradan...
és munkató...
előtt.

Régi ha...
ennek a no...
idők, amik...
bátrak és...
lettek meg...
Amikor a s...
hirdetők ki...
fiának h...
bizott és a...
lígott gett...
utolsó szél...
kezés. És...
világosodot...
egy pajzso...
Hess nevé...
világboldog...
nemzeti é...
a nagy iga...
a legőzele...
fajtája iga...
Hess Móze...
többi pr fé...
összekötő...
eszme iga...
igazsága k...

— Zsid...
rom. Szam...
és szentgy...
zsidóságbo...
egyletek ve...
ségi viszony...
rom egyre...
a beteges...
sere ország...
hívják fel...
hogy nagy...
széleskörű...
ben a küld...
társalmak...
álgozatb...
építéshoz...
polgárait.
— A f...
jelentik:
krossaia kor...
a Wrangel...
csak arra...
háza a B...

HIREK

— Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Főszerkesztő Dr. Marton Ernő
 Az Uj Kelet cikkeinek atányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Vasárnap

3685 Tévét 8
 1925 Janár 4

Hétfő

3685 Tévét 9
 1925 Janár 5

Moses Hess. 113 évvel ezelőtt, január 4-én született. Ugy harsant a szemekbe, mint egy haldokló nép életösztönének utolsó felvillanása, — maga se tudta miért, maga se tudta hogyan, csak érezte, hogy szólni kell, hogy

igazságok várnak a kimondásra és Moses Hess, Marx és Lassal e legnivebb munkatársa, a proletárigazságok harcos utóője, a világforradalom hirdetője, első szavatója lett a mai modern politikai cionizmusnak. Nem az ő hibája, hogy szava hatástalanul hangzott el és igazságai csak késő időre halála után tudtak diadalmaskodni. „Rom und Jerusalem“ a címe annak a könyvnek, amelyben szinte prófétaí ráérzéssel fektette le a mai politikai cionizmus majdnem minden alapelvét. A szocialista, a forradalmár, hangos szóval követelte a zsidó állam újraépítését, a zsidó nemzet regenerációját a saját földjén. És nem valami romantikus valási megmondások alapján. Követelését a szintizista zsidó nacionalizmusa diktálta ki szívéből és tolából. És mint vérbeli szocialista és forradalmár, aki az egész emberiség újraszülését küzd. Ennek a nagy és általános emberi megújulásnak elengedhetetlen kiegészítője a zsidó nemzet megújulása. Az újáépült Palesztina a francia forradalom egyik legelső és tökéletes következménye. Igy hirdette ő, a forradalmár szocialista vezér, Marx bizalmasa és munkatársa jó harmincöt évvel Herzl föllepése előtt.

Régi hangok, régi viták hogyan föllevednek ennek a nagy zsidó nevének említésére. Azok az idők, amikor még csak maroknyian voltak a bátrak és ámodók és kicsiny egye-álekben vetették meg alapjait a mai épülő zsidó államnak. Amikor a szélsőségek tükő-ő pontjában állott a hitetlenek kigunyott csapata és voltunk a hazafiaknak hozzáulók, az isteneknek vallásyalázók és a felvilágosodottaknak retrograd elem, bigott gettózsidók és középkor sötétsége. A két utolsó gettózsidók ellen volt a legnehezebb a védekezés. És a mérges nyilak ellen, amelyet a felvilágosodottság jelszavaival szórtak felénk, csak egy pajzsot tudtunk magunk elé állítani: Moses Hess nevéét. Ime az igazi forradalmár, az igazi világboldogító, aki a nemzetközi szö idarításért a nemzeti eszmén keresztül is tud küzdeni és aki a nagy igazságok keresésében nem tagadja meg a legközelebb fekvő igazságot, a maga népe és fajtája igazságát. Évtizedek múltak el, amíg Hess Mózes profétái ma megtelejült. De mint a többi profétáink, Hess Moses is örök időkre összekötő kapocs lesz nekünk a zsidó nemzeti eszme igazsága és az általános emberi eszme igazsága között.

— Zsidó kórházat akarnak építeni Szatmáron. Szatmárról jelentik: A szatmári hitközségek és egyesületek felhívással fordulnak Románia zsidóságához. A felhívásban a hitközségek és egyesületek vezetői vádolják a mai súlyos gazdasági viszonyokat és rámutatnak arra, hogy Szatmáron egyre nagyobb méreteket ölt a szegénység és a betegségek száma és ezért egy zsidó kórház építésére országos támogatást indítanak. Amikor adakozásra hívják fel az ország zsidóságát, rámutatnak arra, hogy nagy és nehéz megpróbáltatások érték a zsidóságot a legutóbbi esztendőben és hogy ezekben a küzdelmekben legfőbb fegyverünk emberbarátságunk iránti áldozatkészségünk volt. Erre az áldozatkészségre apellál most is, amikor a kórház építéséhez adakozásra szólítja fel az ország zsidó polgárait.

— A francia kormány még nem határozott a Wrangel flotta ügyében. Párisból jelentik: Az elterjedt hírekkel ellentétben a francia kormány egyelőre még nem határozott a Wrangel flotta ügyében. Az orosz delegáció csak arra kapott engedélyt, hogy meglátogathasson a Kertekben horgonyzó hadihajókat.

— Szabadonbocsátották a nagyváradi se-lyemcsempészeket. Nagyváradról jelentik: Jelentette már az Uj Kelet azt a negyszázharminc se-lyemcsempészes ügyet, amely hetekkel ezelőtt foglalkoztatta a nagyváradi és a bih-nyó-ői hatóságokat és amelynek tetesei közül Bende Károlyt és Barbat Romulust letartóztatták. A nagyváradi törvényszék a két elrendelt vádlottat elítélte, de felebbesítés folytán az ügy tegnap a nagyváradi ítélőbíráló tanácsa elé került, ahol a két vádlott büntetését lezártították és a vizsgálati fogsággal a büntetést kiöltöttnek nyilvánították.

— Az új osztrák pénzügyi rendszer egységei. Bécsből jelentik: Az új osztrák pénzügyi rendszer egységei az egy, két és tízgarasosok lesznek. Eddig pénzben pedig az egy és a félszillingesek. Az eddig forgalomban volt értékpapírokat két év alatt bevonják. Áprilisban öt-, tíz- és ötvenshillingeseket bevonásuk ki, később száz és ennél nagyobb értékűeket is.

— Az angliai viharok pusztításai. Londonból jelentik: Az előző évi országi árárokat okozták. Az ország alacsonyföldes részét víz alatt állítják. Több községben egész házasorok vannak a világtól elvágyva. Helyenként a vasúti és országúti közlekedést megszüntették. Dél-walesben a bányamunkások ezzel lettek keresetképtelenek. A teletiszolgálat az egész országban komolyan veszélyeztetve van. Sok városnál az összeköttetés megszűnt. A légi forgalmat megszüntették. A viharok eddig több áldozata van.

— Negyven igénylő a családirtó Balek Rudolf lakására. Nagyváradról jelentik: Nehány héttel ezelőtt részletesen beszámoltunk olvasóinknak arról a borzalmas családirtásról, amelyet Balek Rudolf a nagyváradi cégvesztés követésé el. A szerencsétlen veget ért család megüresedett lakását, dacára a nagy lakásinségnek nem akadt seki, aki igényelte volna, mert mindenki tartózkodott attól, hogy a borzalmas említett lakást elfoglalja. A lakás majdnem három hétig állott üresen, míg végre néhány nappal ezelőtt jelentkezett egy ember, aki a lakáshivatalól karte, hogy Balek Rudolf lakását utólagos ki a részére. Az első jelentkező után rövidesen több igénylő került elő, nehogy ma már negyven kervény fekezze a lakáshivatal előtt, amelyben az üres lakás sirtalát kéri. Az igény-jogosultak között valóságos verseny indult meg az üres n álló lakásért és a nagyváradi közvélemény is figyelemmel kíséri, hogy a negyven jelentkező közül ki lesz az a szerencsés, aki Balek Rudolf lakásába beköltözhessen.

— Az új kizai kormány amnesztíája. Pekingből jelentik: Kormányrendelettel jelent meg, mely az összes lázadóknak amnesztíát adott.

— Bécsben hétézerrel növekedett a munkanélküliek száma. Bécsből jelentik: A munkanélküliek száma hétézerrel emelkedett. Összesen ma újévkor százezerrel növekedett.

— Villamos és teherautó karambolja. Budapestről jelentik: A L. helyen a „A“ jelű villamos, a nyugati pályaudvarról haladva, az egyik mellékutó útjén a h. autómobilnak neki ment. A teherautó teljesen felfordult, a villamos első peronja összetört. A karambolban hét súlyos sebesülés történt. A sebesültek közül a mentők bevittek kórházba szállították. A nyomozás a vételesség hiderítésére megindult.

— Súlyos vasuti szerencsétlenség egy Galac melletti alagútban. Bukarestből jelentik: A Galac melletti beresti alagútban egy t. h. vonat mozdonyának kazánja felrobbant. A mozdony vezető és a fő-ő súlyosan megsebesültek. A vonat több óra hosszat vesztegelt az alagútban, míg Birtóból segítség érkezett.

— Klégette a szemét a forró ólom. Madélután Bohán János húszöt éves vízvezeték-szerelő egy megropedott vízvezetékcsövet szert megforrasztani. Amikor az égő Benzol-lámpával megolvastotta az ólomot, a forró ólom a szemébe freccsent és a balszemét teljesen kitégette. A mentők a szere csődelentül járt szerelőt a szemészeti klinikára szállították.

— Meggyilkoltak egy komitácit vezért. Belgrádból jelentik: Istipben a macedón forradalmi szervezet Elefkovics nevű meggyilkoltja revolverrel lelőtte Stojan Micevics komitácit vezető. Micevics egyike volt azoknak, akik annak idején Alexandrov Todor meggyilkolását szervezték meg. A gyilkosság földelítés után Micevics Jugoszláviába menekült, ahol állami szolgálatba lépett. A macedón forradalmi szervezet azonban halálraítélte őt és ennek végrehajtására Elefkovicsot szemelték ki, aki megbízatásának eleget is tett. A gyilkost letartóztatták.

— Véletlenségből felegyújtotta a kisgyerekek bölcsőjét. Albert Jánosné unai lakos tegnap este a sötétség beálltakor a petróleumlámpát az asztal megyújtani. Miután a lámpát megyújtotta, az égő gyufaszálal eldobta a szobában, amely a szobában levő gyerekbölcső alá esett és a bölcsőből kifúvó szalmaszálat megyújtotta és néhány pillanat alatt az egész bölcsőt lángbaborította. Az anya látva az égő bölcsőt, annyira meglepett, hogy ijedtében elhajlott. A szomszédok figyelmesek lettek a kisgyerekek kiabálására, valamint a szobából kiáradó füstre és a lakásba rohantak, ahol a sikoltozó gyerekekből lerángolták a ruhát és a tüzet eloltották. A kisgyereket súlyos égési sebével Kolozvárra szállították, ahol a gyerekkórházban helyezték el.

* Bukarestben jól és olcsón étkezni csak az ort. 723 étteremben (Hotel Princiar) lehet. Elsőrendű konyha. Nagy éttermek. Gyors kiszolgálás. Figyeljen jól a címre: Restaurant Princiar, Strada Brezovianu No. 1.

— Eljegyzés. Simon Zelmuskát eljegyezte dr. Gerson Samu orvos Tölgyesről. Minden külön értesítés helyett.

Israel Sárka C rund és Herskovits Jakab Alba-Lulia jegyesei. Minden külön értesítés helyett.

— A vonatról ledobott fa agyonfűtött egy embert. Kilin Zeigmond vasúti fűtővezetőtől az egyik Ahabila felől érkező vonatról a Kejántó uti vasúti hídnál két darab fát dobott le. Kilin a sötétben nem látta, hogy a hid alatt áll régi barátja Bányai Sándor, akire ráesett a fa és súlyosan megsebesített. Kilin amikor hazatérőben volt, várban fagyva találta meg a barátját, akinek előbb a lakására szállított, majd későbban bevitt a sebészeti kliniára, ahol Bányai Sándor tegnap dél-előtt meghalt. Kilin, amikor értesült barátja haláláról, nagyon a sajnára vette a dolgot és önként jelentkezett a rendőrségen, ahol letartóztatták és átadták az ügyésznek, ahol gondatlanságból okozott emberlétért megindítják ellene az eljárását.

— Halálozás. Löbl Máttyás fakeskedő 74 éves korában meghalt. Halálát övvegye, gyermekei és kiterjedt rokonsága gyászolja. Temetés vasárnap délután lesz a Malom-u. 18 sz. alatti gyászházból.

* Histoire de la litterature francaise contemporaine: R. Lalou. (1870-től mai) 760 oldal, 165 lej. Lapengyel Kvár. Ezenkívül minden francia könyv. Pl. Fleg: Anthologia Juive I. Des Origines au Moyen Age II. Du Moyen age a nos jours — I. II. 200 lej. (750 oldal).

* Bukarestben jól és olcsón étkezni csak az ort. 723 étteremben (Hotel Princiar) lehet. Elsőrendű konyha. Nagy éttermek. Gyors kiszolgálás. Figyeljen jól a címre: Restaurant Princiar, Strada Brezovianu No. 1.

* Ügyvédi hír. Dr. Francovici Jenő ügyvéd Bucurestben irodáját Strada Franklin 5. sz. alól Strada Bradului 8. szám alá helyezte át. Telefon: 37-58.

* Wiener Medizinisch-alender und Rezept-sache buch für prakt. Ärzte 1925. Köteve 700 oldal. Megjelent és raktárról azonnal küldi 150 lejért Lapaga. Új. Német-francia orvosi könyv-nagyraktár Japzekek ingyen.

Nagy
harisnyavásár
 mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlín harisnya divat színben	lei	69
Cérna-muszlín minden színben	lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT
 FÖTÉR 13
 vasárnapokban és keddnapokban riási választék!
 legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

sp vásár.
 Linder és br.
 egels Ferd.
 szemben.
 RD
 PLAN
 A
 KET!

KÖZGAZDASÁG

Fontos intézkedések az idegen szakmunkások tartózkodási engedélyek ügyében

Január 15-éig be kell terjeszteni az idegen szakmunkások adatait

(Cluj-Kolozsvár, január 3. Az Uj Kelet tudósítói.) Nemrégiben hírt adott az Uj Kelet arról, hogy Chircalescu munkügyi miniszter a belügyminiszterrel együttesen véglegesen rendezni akarja a külföldi szakmunkások ügyét. Ebben a kérdésben az elmúlt napokban rendkívül nagy jelentőségű intézkedéseket fogantattak, amelyek alkalmasnak ígérkeznek arra, hogy a szakmunkások romániai tartózkodásának kérdését véglegesen rendezzék.

Az új rendelkezés értelmében az eddigi gyakorlatot eltérően nem a szigorú fegyelmi megadai a szakmunkások tartózkodási engedélyét, hanem a célra Bukarestben megalakított és a munkügyi miniszter vezetésével álló bizottság közzelvet elbírálás alapján fogja a hat hónapig terjedő tartózkodási engedélyeket a szakmunkások részére kiadni. E bizottságban, amelynek vezetője Chircalescu miniszter, mint azt már egyelőbbi cikkünkben ismertettük, a belügyi államtitkár, a munkaadók, valamint a munkásszervezetek is képviselve vannak.

Az idegen szakmunkások őrszírása tekintetében olyan intézkedés történt, amely szerint az egyes vállalatok az UGIR fiókok útján január 15-ig tartoznak bejelenteni mindazokat az idegen

szakmunkásokat akik a vállalatokban nélkülözhetetlenek. Az UGIR szervezetei ugyan ezzel a kérdéssel a vállalatokhoz, amelyen fel vannak tüntetve azok a kérdések, amelyek a szakmunkások adóira vonatkoznak. Az intézkedés szerint mindazokat az ipari munkásokat vagy tisztviselőket, akik a tartózkodási engedély elnyerésére nem lesznek feljebb, a belügyminiszter felhatalmazása alapján a szigorúakat fogja masítani az ország területéről.

A bizottság az idegen szakmunkásoknak hat hónaponként adja meg a tartózkodási engedélyt és ugyancsak a bizottság fogja megadni a tartózkodási engedélyt azoknak is, akik a hat hónap alatt jönnek be az országba. A vállalatok idegen szakmunkások szükséglete ellenőrzésére minden munkahelyi inspektorátus körzetében rövidesen ellenőrző bizottságok alakulnak meg. Az ellenőrző bizottságokban a munkügyi inspektorátusokon kívül a szigorúak, a munkaadók és munkásszervezetek lesznek képviselvek. Ezek az ellenőrző bizottságok hat hónaponként alapítják meg a vállalatok idegen munkásszükségletét és ezen bizottságok felterjesztése alapján fogják meghosszabbítani a tartózkodási engedélyeket.

A Mizrahi Bank részvényjegyzési felhívása

Lejegyzett alaptőke: 50.000 egyiptomi font

(Jeruzsálem, január 3. Az Uj Kelet tudósítói.) Az egyre nagyobb méreteket öltő palesztinai gazdasági fellendülés egyik nagy előmozdítója a jeruzsálemi Mizrahi Bank, amely a következő részvényjegyzési felhívást bocsátotta ki:

A Mizrahi Bank Ltd. Jeruzsálem székhellyel 1923-ban alapított meg a bejegyzett részvény tőke 50.000 egyiptomi font, amely összeg 49.900 egyszerű és 100 darab alapító részvényre oszlik egyenként 1 egyiptomi font értékben. A részvények (Shares) eredeti értékükben kerülnek eladásra és csupán 24 piaster fizetendő minden részvény után alapítási költségek céljaira.

A bank a folyó banküzleteket fogja ápolni, le fog számítani váltókat és kölcsönöket fog nyújtani a mezőgazdaság céljaira. De legfőbb célján tűzte ki állami concessiók megszerzését és azoknak kellő uton való értékesítését. Az általános hiteltületeket, tekintetbe véve az ország egész különleges kereskedelmi viszonyait, ami jórészt csak az exportra támaszkodik, illeti részesezés útján, vagysis a-móta üzletek útján fogjuk lebonyolítani.

A kereskedő- és iparososztály, melynek eddig semmiféle bank rendelkezésre nem állott, első sorban a Mizrahi Bank útján fogja tudni üzleteit kellő tökélyteliséggel ápolni és felvirágoztatni. Terve van véve a Mizrahi Bank kezében egy oly erős kereskedelmi szervezet létesíteni, amely rövid idő alatt lehetővé teszi egy áruosztály felállítását, amelynek már csak azért is óriási jelentősége van, mert Palesztina nemcsak mint export- és import-ország jön tekintetbe, hanem sokkal komolyabb az a szerep, amelyet a kelet és nyugat áruzállítási összeköttetésében nyerhet.

A külföldi tőke, amely most mindenütt biztos és hasznos hajtó elhelyezkedést keres, a Mizrahi Bank komoly üzletekkel magához fogja vonni. Ezen az uton újabb tőke bevonulása által a már meglévő ipari és kereskedelmi Palesztinában meg fog erősödni és a kelet felé irányuló közép-európai kereskedelem reális bázis alapján helyes irányba fog terelődni. Mert Palesztina ma az az ország, amely minden kereskedőnek és iparosnak a legmeglehetőbb lehetőségeket nyújtja, mivel hihetetlen gyorsasággal tér előre és a vállalkozásoknak valószínű, hogy meg is fog felelni. Későbbre tervezve van még egy likvidációs osztály felállítása, mely egy-

részt hivatva lesz az emigráns vagyon értékesítését elősegíteni, másrészt viszont az új hazában való elhelyezkedésnél az emigráns vagyonát a lehető legnagyobb mértékben kihasználni. Ezen önből már tárgyalások folynak egy bankfiók felállítására tárgyban Tel-Avivban, tekintve, hogy ezidőszent ez a város az emigráns első állomáshelye.

A kölcsönök realizálása érdekében elő fogjuk segíteni hitelszövetkezetek alakulását, amelyeknek tagjai teljes szolidaritással egymás hitelért felelősek lesznek. Ezen az uton kisebb a hitelező rizikója, ezzel szemben a fizetést diktáló erőteljes érvek emelkedik, mert igen sok emberrel érdekelve van az egyén tartozásaiban.

Az a körülmény, hogy a Mizrahi Bank Ltd. nemcsak a saját tőkéjével fog dolgozni, hanem igen sok idegen tőke van részére már jóelőre biztosítva, biztosítja a részvények (Shares) tulajdonosait, hogy a Szubsztans teljes biztosítása mellett megfelelő hozadékokat fog nyújtani, amely az osztalékokban fog kellően megnyilvánulni.

A Mizrahi Bank Limited igazgatói tanácsa: J. Allan Newyork, M. Duff Jaci, H. Farbstein Varsó, M. W. Fischer Bratislava, dr. Lunden Johannisburg, H. Mauthner Budapest, S. Moeed Antwerpen, S. Nassbaum Oradema, A. Rasanati Swloniti, B. Scheur Newyork, M. Weismann Kovno, J. de Beer Amsterdam, S. Egelmann Varsó, dr. S. Federbusch Lamberg, Max Kober Berlin, L. via Epstein Varsó, Philip Mayer Wien, dr. Nurock Riga, J. Piesser Tel Aviv, Ezra Schay Aleppo, Herman Struck Haifa, S. Willner Newyork.

Erdeklődők forduljanak levélileg Goldstein Márkhoz Oradea-Mara, Bulv. Regele Ferdinand 7. (Carneval).

A mai valutapiac

A mai napon esztelen volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 367-380, magyar korona 375-380, cseh korona 585-588, francia frank 1050-1060, svájci frank 8785-8795, angol font 921-923, dollár 194-19450, olasz lira 820-830.

Valutapiac január 3-án:

Bukaresti Devizák: Páris 1055, Berlin --- London 920, Newyork 193-25, Róma 820-00, Zürich 87-80, Bécs 27-00, Prága 585, Budapest ---

Bukaresti Valuták: Napoleon 745 ---, márkák 46-00, leva 130, török lira 105, font sterling 903, francia frank 1090, svájci frank 88-00, olasz lira

845 drachma 840 dinár 285 ---, dollár 191 50, lengyel márkák 35-00, osztrák korona 28-50, magyar korona 26 00 cseh korona 575.

Bécsi Nyitár - Berlin 122 1/2 - 122 1/2, Amsterdam 202 00 207 90 Newyork 618 00 - 613 00 London 4435 00 2436 00 Páris 2780 00 - 3784 00 Prága 2162 50 2173 00 Prága 645 00 550 00 Bukarest 70 00 70 00 Belgrád 195 00 109 10 Szakarest 265 00 - 262 50 Varsó 98 50 93 50 Mosz 72 20 - 72 25 Párisi tőzsde: Bukarest 970, Zürich 359 50.

¶ Ktelégitő az idei dohánytermes. Mihályfalváról jelentik: Az erdőművelési és dohánytermes bevételeivel megkezdte Bihar megye dohánytermesének bevételeit. A dohánybevételei hivatali felosztást nyert értékesítésre szerint az idei dohánytermes bevételeinek bizonyult és a holdankénti hozadék átlag nyolc tíz mázsában állpi ható meg. A dohány minősége közepes és a reválási árak minőség szerint két-szeres-háromszer lej közt vált ki.

¶ A bodegák vasárnap is nyitva tarthatnak. A rendőrség nemrégiben a bodegák vasárnap bezárását rendelte el. A szerkesztés intézkedése ellen a bodeg tulajdonosok jogorvoslattal éltek és ennek eredményeképpen a vasárnapi záróra kérdését úgy rendezték, hogy ezután a bodegák vasárnap nyitva tarthatnak csak azoknak kell bezárni, akiknek nem kifogezetten bodeg engedélyük van.

SPORT

Az olasz csapatok nem akarnak a Rapid-dal és az Amatőrökkel játszani. Budapesti jelentés szerint az olaszországi csapatok lemondtak leközött a Rapid és az Amatőrökkel. Hogy miért nem akarnak az olasz csapatok az osztrákokkal játszani, eddig még nem került nyilvánosságra.

Fizetéséptelen bécsi futballegyesület. Az osztrák labdarúgó-szövetség ellenőrzőbizottsága tegnap foglalkozott a játékos Utó javaslataival hogy létesítsen kiegyezést a fizetéséptelen WAF és játékosai között. Beigazolódott, hogy a WAF profi játékosai október óta nem kaptak fizetést. A játékosok hajlandók még egy deig hitelezni az egyesületnek, de ragaszkodnak ahhoz, hogy utólag megkapják teljes fizetésüket. Nem fogadnak el semmiféle kiegyezési kvótát. Döntést csak holnap hoznak ebben az ügyben.

Feloszlik a Blue Star? A brünni Blue Star-nax úgy látszik meg sem sikerült átvennie elődjének: a Makkabimák világhíraóvét. Hasztalan mentek át a Makkabi magyar játékosai és láába tettek meg mindent az egyesület megmentéséért, hogy a csapatot újpesti skvizitókkal kiegészítsék, minden igyekezetük hiábavaló volt. A cseh központi futballszövetség ugyanis, mint már többször megírta az Uj Kelet, felfüggesztette az egyesület játékjogát és eltiltotta a csapatot a már leközött és fixozott olasz turájától. Az egyesületet alapítás renditette meg a szövetség súlyos büntetés és a hasztalan jövő arra indította az egyesület megmaradt játékosait, hogy más klubokat keressenek. Hangler II, régi egyesületbe, az FTC-be tért vissza és részt is vesz már az FTC turáján Rászó és Pruha szintén régi egyesületükbe, az Észerekhöz, illetve a Törökvéhez tértek vissza, Hajós pedig a bécsi WAO-ba gravitál.

A Blue Star ilyenformán katasztrófa helyzetbe jutott és bár hiútló fiatal anyaggal rendelkezik, felfüggesztés folytán további működése problematikusává vált. Az egyesület vezetősége komolyan foglalkozik ezzel a gondlattal, hogy az egyesületet feloszlatja. Fokozza az egyesület súlyos helyzetét az is, hogy saját pályával nem rendelkezik. Hitelesítették Weismüller és Rademacher Budapesten elért világrekordjait. Budapesti tudósítók táviratozza: A nemzetközi uatás-

STOEWER Irógép LE PAGE Kvár. - Gyárköp. Kérjen ajánlatot

Modern ruhafestés, tisztítás CINK-nél, CLUJ

Lloyd 8022.

Divatos nőkabátok végleges kiárusítása mélyen lezállított, minden elfogadható áron.

URANIA áruház

Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 34. Uránia-mozival szemben. Szomsz 18

vetég ma hogy a nemzeti sz müller, ml pesten elé szétség A mai 9 órakor rendezőség kerleti jeg a verseny kell hogy dekesek idő nem nem lesz időre mer

Szállit burgonyát kint 40 Timisoara utca) 8. T

SZIN

Jorga Mik

Jorga romániai értelemben Sorbonne o me; nagy alkotót cs amelyet a mindenké ki a figyel és a költő tanítószón akik tükör néed, ilyen Vannak ah Ezek a res ják: milyen romantikus harcosai m arát m sötét ibsani ember feje jés; az a végzet s mutatva be ben A nag nem elt ée keltség, a De az em vetre legy me menti A bea jegyben dukáltak. Tóta Eca Miklóssy és Hoykó közönség szerzőt. A Janovics szírszűsát roma dré ma ismeré

Jarosl egyik lego cian, aki diad limse lezsvára. házban ta kezdettel.

A vele ségeit H. C

dollar 191 50,
28 50, magyar

1921/2 - 1922/3
nyert 518 00 -
Paris 2780 00 -
178 00, Prága
70 00 Belgrád
262 50 Varso

Zarich 359 50

nytermes. Be-
lyfalvai dohány-
ye dohánytermes-
hivatal fűzőkét
i dohánytermes-
hivatali hivatalok
mag. A dohány-
termes hivatalok
székhelyét vált k
nyitva tarthat-
nak vasárnap
intézkedés ellen
l élők s ennek
ra kérdését egy
vasárnap nyitva
csúszni, ahányszor
s van.

ának a Rapid-
zeni. Budapesti
apartok lemond-
p d és az A-ma-
rkd és az olasz
zani, eddig még

llegesület az
endőrségek által
Udó javaslatá-
a fizetésképe-
Beigzolódott,
któber óta nem
hajlandók még
nek, de ragas-
egk-jük teljes
szemléle ki-
holnap hoznak

brünni Bina-
ikerült átvon-
ghirnevés. Hasz-
nyar jutó onal
az egyesület me-
ti skvitolókat
zetük hiabavaló
zövetség ugyane,
Uj Kelet, fel-
ogott és eltiltotta
fixizott olasz
ában rendeltette
és a bizony-
egyesület meg-
alutokat k-rez-
stébe, az FTC-ba
az FTC tur-
i egyesületükbe,
ekvéhez tértek
AC-ba gravitál.
asztrofília hely-
al anyaggal ren-
további műkö-
s egyesület ve-
szal a gond-
szlatja. Fokozza
z is, hogy saját

és Rademacher
jait. Budapesti
zetkezési üzem-
szek

ógép
EPAGE
ár. - Gyárköv.
érjen ajánlatot.

Lloyd
8022.

mand 54.
Sirocco 100

vetég ma érkezett értesítése alapján kiderült, hogy a sokat vitatott hitelesítések ügyében a nemzetközi szövetség döntése kedvező. Ugy Weisz Müller, mint Rademacher világbajnokok Budapestén elért világrekordjait a nemzetközi uszósportszövetség hitelesítette.

A mai kerületi korcsolyaverseny délelőtt 9 órakor kezdődött a kolozsvári jégpályán. A rendezőség ezúton is közli, hogy a versenyre a kerületi jegyek nem érvényesek, úgy, hogy akik a versenyt végig akarják nézni, rendes jegyet kell hogy váltassanak. A verseny rendkívül érdekessé ígérkezik. Abban az esetben, ha az idő nem kedvez a versenynek, vagyis a jég nem lesz megfelelő, a verseny alkalmazható időre marad.

Szállítunk szegedi rózsapaprikát 75, 105 és 125 lej kg.-ként. Szegedi Ia rózsaburgonyát kg.-ként 4 lej. Tiszta hogyi mézet kg.-ként 40 lej, franco. „EXPRESS“ Export-Import Timisoara, Belváros, V. Alexandrii, (volt Hunyadi-utca) 8. Telefon 22-25. 8332

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Apáról fiura

Jorga Miklós drámájának bemutatója a kolozsvári Magyar Színházban

Jorga Miklósról eddig is tudtuk, hogy Nagyrománia egyik legképzettebb koponyája, európai értelemben vett nagy történettudós, akinek a párisi Sorbonne-on katedrása van, nevezetesen és bizonyára meg nagy jövője politikus, — de mint irodalmi alkotót csak tegnap ismertük meg. Az a drámája, amelyet a Magyar Színház tegnap mutatott be, mindenképp világnémeti mondandójával hívja fel a figyelmet. A költségek egyetlen tárgya az ember és a költői művek világszemléleti szempontból a tudatosonoktat szerepet töltik be. Vannak költők, akik tükröt állítanak az ember elé és azt mondják: nézd, ilyen vagy. Ezek a realista pesszimisták. Vannak akik azt mondják: ilyennek kell lenned. Ezek a realista optimisták. És vannak akik mondják: milyen jó volna, ha ilyen volnál. Ezek a romantikusok. Jorga az optimista világszemlélet harcossá közbe tartozik. Egy sötét, ibseni végzetárkát mutat be, de Jorga emberlátása még sötét ibseni. A végzet hatalmát ő is ott látja Ibsen az ember feje fölött, de nem leküzdhetetlenül. Az emberi jószág, az emberi megértés le tudja győzni még a végzet sötét hatalmát is. Ezt a világmeglátást mutatja be Jorga egy drámai eselékvény keretében. A nagypapa gyilkolt, az apa ölt, a fia majdnem ölt és az unokában is ott lakik a családi tehetőség, a hirtelen harag és már-már kirobban. De az emberi jószág ezúttal a szerelemmel felvetve legyőzi az átöröklődés végzetes hatalmát és megmenti az embert.

A bemutatás a megalapított és ünnepléses jegyében folyt le. A színház mind kiválóan produkált. Különösen dícséretet érdemel Kányos Tóth Erzsébet és Cselle. De a többi szereplők: Miklóssy Margit, Lovász Aranka, Forgács, Kemény és Hoykó is feladatuk magukat állították. A közönség nagy lelkesedéssel ünnepelte a tudós szerzőt. A darabot Bitay Árpád fordította és Jenevics direktort nagy elismerés illeti a darab előadásáért és azért, hogy alkalmas időben a román drámairodalom egyik reprezentáns művét is ismertetése.

Színházi iroda közleménye

Jaroslav Kocian hangversenye. A világ egyik legnagyobb hegedűfőnöme, Jaroslav Kocian, aki Európa és Amerika minden nagyvárosát diadalmisan járta be, egytleneg estére lejön Kolozsvárra. Egyetlen hangversenyt a magyar színházban tartja meg és pedig pénteken este 10 órai kezdettel. Minden eddigi keretet messze túlhajadó

fantasztikus összeg az, a mit Kociannak ezért a hangversenyről fizetni kell, az igazgatóság azonban a nagy áldozatok dacára is a bérlők iránti különös figyelemből ezt a hangversenyt premiérbérletben adja. A nem bérelt helyeket mérsékeltan emelt helyárakon árúsítja a pénztár.

A MAGYAR RENDELTÉSI ÚJONDSÁG

Vasárnap d. e. 11-kor: Apáról-fiura (Ujdonság 2-odszor, leszállított helyárakkal, sorozat 7)
Vasárnap d. u. fél 4-kor: Pompadour (26-odszor, mérsékelt helyárakkal, sorozat 8)
Vasárnap este 8-kor: A nótás kapitány [Operette ujdonság 7-edszer, premiérgelyárakkal, bérletszűnetben, sorozat 9]
Hétfő: Nincs előadás
Kedd d. u. fél 4-kor: A vörös malom (16-odszor, mérsékelt helyárakkal, sorozat 10)
Kedd este 8-kor: Varázskeringő [Operette repriz, új betanulással és új szereposztással, rendes helyárakkal, napi bérlet 58 szám A, sorozat 11]
Szerda: A nótás kapitány [Operette ujdonság 8-adszor, bérletszűnetben, premiérgelyárakkal, sorozat 12]
Csütörtök: A nagyherceg és a pincér (Ujdonság először, premiérgelyárakkal, premiérbérlet 30 szám, sorozat 13)
Péntek este 7-kor: A nagyherceg és a pincér (Mádsodszor, rendes helyárakkal, napi bérlet 54 szám B, sorozat 14)
Péntek este 10-kor: Kocian Jaroslav, a világhírű hegedű-főnök egyetlen hangversenye (Mérsékeltan emelt helyárakkal, premiérbérlet 31 szám, sorozat 15)
Szombat d. u. fél 4-kor: A kis muszkák (Ujdonság 3-adszor, mérsékelt helyárakkal, sorozat 16)
Szombat este 8-kor: A nótás kapitány [9-edszer, bérletszűnetben, Premiérgelyárakkal, sorozat 17]
Vasárnap d. u. fél 4-kor: A cigány. (Szentgyörgyi István föllépésével, mérsékelt helyárakkal, sorozatszám 18)
Vasárnap este 8-kor: A három grácia (Operette ujdonság 15-ödször, bérletszűnetben, premiérgelyárakkal, sorozat 19)
Hétfő: Mizantrop (Új szereposztással s új betanulással. A Moliere-cyklus 5-ik előadása, rendes helyárakkal, premiérbérlet 32 szám, sorozat 20)

MOZGÓ MŰVÉSZET

Select Mozgó. Vasárnap, január 4. Hamoros premier. *Nagymama kedvence*. Kacagató amerikai filmbohózat 5 felvonásban. Főszerepben Ó.
Uránia-Mozgó. Vasárnap, január 4. Világsiker. *Vérző aréna*. Szenzációs történet a bikaviadorok életéből 8 felvonásban. Blasco Ibañez regénye után. Főszerepben Rodolpho Valentino.
Apollo-Mozgó. Vasárnap, január 4. Premier. *Alaszkai néma*. Szenzációs bűnügyi dráma 5 felvonásban. Főszerepben Ruth Clifford.

TEÁSKAPORNA

„tartalomdus”
AZÉRT LEGOLCSÓBB ÉS EGYUTTAL
LEGFINOMABB TEA HASZNÁLATBAN

Az erdélyiek figgelmébe
Bukaresti, (Baivedere) 15
ort. koser, Abraham & Comp.
(Grossmann)-féle vendéglőt a
vele szemben levő *Transval* (Str. Brezoianu 2.) modernül berendezett helyi-
ségeibe helyezte át. A t. közönség további pártfogását kéri **Abraham & Comp.**
H. Grossmann, Strada Brezoianu No 2. (A gyógyszerár mellett).
Modern és pontos kiszolgálás

Carneval!

Estélyi és báli

ruha-ujdonságok megérkeztek

SZABÓ JENŐ

divatkülönlegességek nagy ruházata

Cluj

Cal. Regele Ferdinand 5

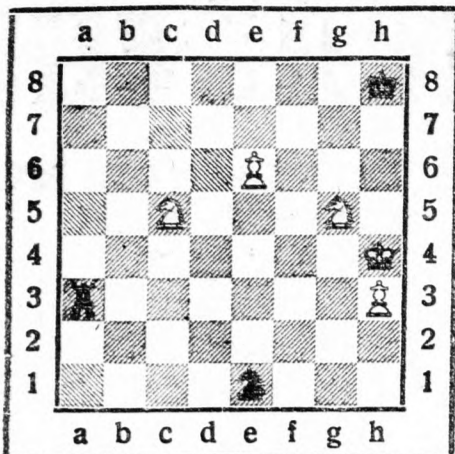
Telefon **4-79** Telefon

Carneval!

SAKK

Rovatvezető: Dr. BRÓDY MIKLÓS

3. sz. végjárték-tanulmány Troicki A.-tól.
Stét: Kh8, Bc3, He1 (3).

Világos: Kh4, Hc5, Hg5, gy.: e6, h3 (5).
Világos indul és nyer.

Megfejtés

A 8. sz. (Andersen-féle) feladvány megfejtése:
1. Vf1-f5 1. Bf8xf5+ (A)
2. Ke5-e4 2. tetszés szerint
3. e3-e4# (vagy Hxc3#)

A)
1. 1. Fh3xf5 (vagy Hh6xf5) (B)
2. Ke5-f4 2. t. sz.
3. e3-e4# (3 Hxc3#)

B)
1. 1. Hh6-g4+ (C)
2. Ke5-e6! hasonló mattal.

C)
1. 1. Vxg1 (h2xg1) (D)
2. Ff7-ab+ 2. Kb5-a4 (Kc6)
3. Fa6-c4# (vagy b4-b5#)

D)
1. 1. Bf8-a8 (E)
2. Kf4+ stb.

1. 1. g6xf5
2. Ke5-d5 stb.

Helyesen fejtették meg: Paneth Ödön (Cluj), Gopál, Mayer Simon, Östreicher Ferenc és Margit, Róth Dezső, Wald Jerő (Satmar), Dr. Vajda Jakab (Arad), Wieder Ábrahám (Marghita), Teszler Salemon (Visnul de sus), Deitel Nándor (Tradam), Weisz Bela (Oradea-M).

A 7. sz. feladvány helyes megfejtését pótlólag beküldte még: Paneth Ödön (Cluj).

Szerkesztői üzenetek

T. B. (Dej). Első levelét nem kaptuk meg. A 8. sz. feladvány megfejtése helytelen.

R. D. (Oradea-Mare). A 8. sz. feladvány megfejtése szintén helytelen. Beküldött 3 lépéses feladványa teljesen azonos egy újabb megjelent feladvánnyal. (Ha nem csalódom, Holzhausentől). Mások csak eredetét kérik.

Kimutatás

kórházi zsidó betegek élelmező bizottságának 1924. dec. havi működéséről.

Kiosztott ebédek száma 787, Kiosztott tej-mennyiség 274 liter, Kiosztott bormennyiség 18 liter. — Bevételek: Tagdíjakból 11.850 lej, betegek hozzájárulásából 510 lej, templomi és egyéb adományokból 370 lej, adományok 2000 lej, eed megváltások 427 lej, Tartalék alpból (a havi tulkiadás) 7305 lej. — Összesen 22.462 lej. Kiadások: Ételhordásért 4800 lej, egyéb kiadásokra 4300 lej, igazg. költségekre 3800 lej, konyhai kiadásokra 550 lej, segélyek városi betegek részére 4715 lej, tejre városi betegek részére 2326 lej, jutalékokra 1971 lej, egyenleg — lej, összesen 22.462 lej. **Mózes Elek**, titkár, **Neumann Mórné**, elnök. 8246

DÉRI LAJOS szücsmester

Str. Memorandului (v. Unió-u.) 3. Telefon 12-12

Dusan felszerelt raktárában az idő előrehaladottsága miatt **mélyen leszállított árak!**

Lloyd 2939

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R. A. Nyomda Cluj, Strada Baron L. Pop (volt brassay-utca) 10 szám.

APRÓHIRDETÉSEK

Közvetítő díjmentesül egy szó P., vastag betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, álláskeresőknek 30% kedvezmény.

Zenelleg képzett kántorjelölt, kit sohet ubo-
deknek is kiképeznek, be-
nősülhet egy jogszabályai
nagy hitközségnél műkö-
dő kántor családnál. Be-
nősülés alkalmával az ál-
lást azonnal átadom. Aján-
latox „Véglegesített állás”
jellege alatt ezen lap kiadó-
hivatalába. 8361

Könyveléshez értő, ré-
met nyelvet bíró fiatal
tisztviselőt keresünk
azonnali beépésre. „Aqui-
la Romana” Societate An-
onima Cluj, Honvéd-u. 41.
8386

Eladó szép üzletheren-
dezés. Megtekinthető a
kiadóban.

Papirkereskedőségét
keresek sürgős belépés e.
Csakis kiváló szakembert,
munkaszerető egyént,
Ajánlatokat referentiák-
kal kérek. Cim e lap ki-
adóiban. 8383

Gyarmatáruban jártas
tgyes segéd kerestetik.
„Aquila Romana” Socie-
tate Anonima Cluj, Hon-
véd-u. 41. 8386

Galatzen ki valami árut
szándékszik eladni, vagy
venni, sós, konzervált vagy
friss ha at. Fűszert, kőz-
márut, vagy bármily áru-
cikket szállítani akar,
forduljon teljes bizalom-
mal „Ardeaul Expeditie
si Agentura, Strada D no-
getici No 5.” Galati törv.
bejegyzett céghez. 8378

Veszek könyveket. Ma-
gyar és németnyelvű
klasszikusokat, közgazda-
sági és társadalom-tudo-
mányi gyűjteményes mű-
veket használt vagy új ál-
lapotban veszek. Készletes
ajánlatokat armegjelölés-
sel „Könyvtárát” címre a
kiadóba kérek.

Zsidó fiatalember
kosztot és lakást kaphat
Egyetem-u. 5, ajtó 3.

Egy kitűnő forgalmu
üzlet, főre: gyár közvetlen
közleében, teljes berende-
zéssel, arany, lakóházzal
és melléképületekkel,
hivandorlás alatt eladó.
Cim az Uj Kelet szer-
kesztőségében. 8381

**Allványok, pultok, szek-
rények és egyéb üzleti be-
rendezések** eladók. „Aqui-
la Romana” Societate An-
onima Cluj, Honvéd-u. 41.
8386

KUNWALD
Haj, Str. Vlahuta (volt
Eszay-u.) 3. Telefon 147.

Üvegcsiszoló és tükör-
gyár. Táblatveg raktár
és fűvezései vállalat.
Hibás tükörök újrafon-
csiszolása 1007

Egy Minerva szikviz-
gyártásra való gép jó ál-
lapotban eladó. Ár mege-
gyezésszerint. Budesti jud.
Maramures 8365.

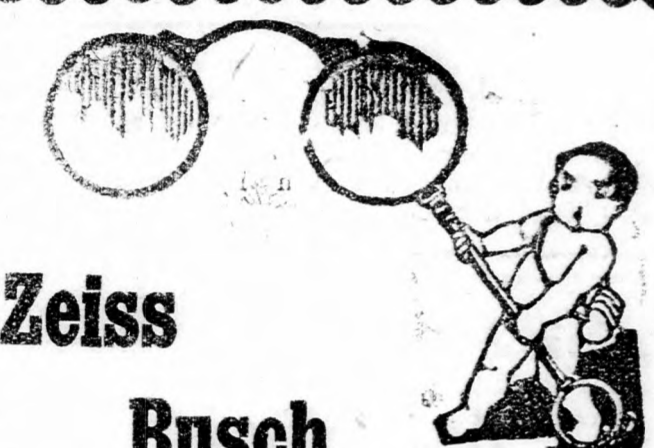
Abszolút mérlegképes
főkönyvelő és irodavezető,
önálló magyar, rémet, ro-
mán levelező, 10 évi gyar-
korlattal, teljesen jártas
bor, szesz, fűszer, gyar-
matáru szakmákban, állás-
sát változtatni óhajtja.
Megkereséseket „Szom-
bati munkaszünet” jelgé-
vel kiadó továbbít. 8360

Double raglanok

férfi- és fiuruhák

M. Neumann

megnél Cluj, Piata Unirii 14.

Zeiss Rodenstock

szemüvegkülönlegességek
KUN MÁTYÁS FIA

1876 óta fennálló üzletében,
Cluj, Calea Victoriei No. 2.
orvosi rendelés, minta vagy választás szerint
kaphatók

Elsőrendű közszükségleti cikkek bevezetésére

keresünk

az ország minden részében, jól bevezetett, agilis

helyi képviselőket.

Ajánlatokat a következő címre kérünk: Brassó, postafiók 12.

GALVANI

A LEGJOBB ELEM

Cyártja: GALVANI-gyár Timiscara

Kényelmes,
tartós mun-
kát készít

Kohányi

kárpitos
Str. G. Bari-
tia No 12.

(volt Malem-utca)

Bőrüzlet

közismert, igen jó forgalmu, nagy vevőkörrel,
Nagyváradon
más vállal-
kozás miatt **eladó.** Csakis meg-
felelt rendelkező kereskedők ajánlatát kérem.
Dr. Faragó Sándor ügyvéd, Oradea-Mare,
Str. Pável 22. szám. 8367

árjuk mindenütt a feltünábatatlan
Valóságos gyönyörűség. Nvédacélezüstkeverve.
Darabja 8 lej.

Pierre önbortvaló kész

ipont: Bukaresti, Str. Donici L.
Rudolf Messe No 100

írdessen az Uj Keletben

1925 január

A kül

Allandó gári életünk hogy egy ol regisztrálhat megnyugvás ságát. Duca máa kormán a Bukaresto nak, amely mania miúde hetséges állá szamben. E minden elk Románia pol földelhatatit erősen hiha szavakba tö zik, hogy a felépítése a gatásával tör népszövetség ség Palesztin járult és ezze főtte magát a Palesztinaépi dályokat gör figyelemmel véselüket.

Jóleső n tünk ezer né örömmel regü nagyobb, mo zat politikai s ványas szimp kimagasló egy politikai fakt másnak. Bizo ezt a kormán lyes megjelen ereje váltoit nek és vilá királyi esléd tette ezt a n Szokolovnak van és S oko a barátokat. Szokolovon rója lett és m a kultúgymin királyi jóbará

De nicea litikust arra irányban kös amely a reál áll. Es ha D kormány még nyilatkozatba állampítés go sabb bizonyi mány nagyon olányöket, sz Romániát is séggel épül e kereskedelmi és Kelet köz beidgazdódtts És minden á csak nyerhet van egy olyá delmi és ipar nok és amely más országok inkább áll m Románia föld Palesztinához. Öszeköttetésé dasági öszek két ország kö román-paleszt ságos adatok dolás volt az